

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی
د ستراتېژيکو او سيمه ييزو خېړنو مرکز

ټحليپ د کډنځ

شماره: ۸۶ (از ۲۹ سنبله الی ۵ میزان ۱۳۹۳ هـ)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته‌وار است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

۳ ..... مقدمه •

نوی حکومت او راتلونکی ننګونې

۴ ..... د تاکنو پر پایله خو تکي ..... •
۵ ..... لنډمهالې حل لاره؛ د ستونزې پیل که پای؟ ..... •
۶ ..... موازي جوړښتونه ..... •
۶ ..... امنیتي تړون ..... •
۷ ..... سوله ..... •

پیام مشوره‌های حامد کرزی به حکومت جدید

- ۱۰ ..... خواسته‌های پاکستان
- ۱۱ ..... روابط با امریکا و غرب

مقدمه

در این شماره «تحلیل هفته»، موضوعات چون تشکیل حکومت وحدت ملی، چالش‌های پیشروی حکومت جدید و مشوره‌های اخیر رئیس جمهور کرزی به این حکومت را، از بخش تحلیل مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی می‌خوانید.

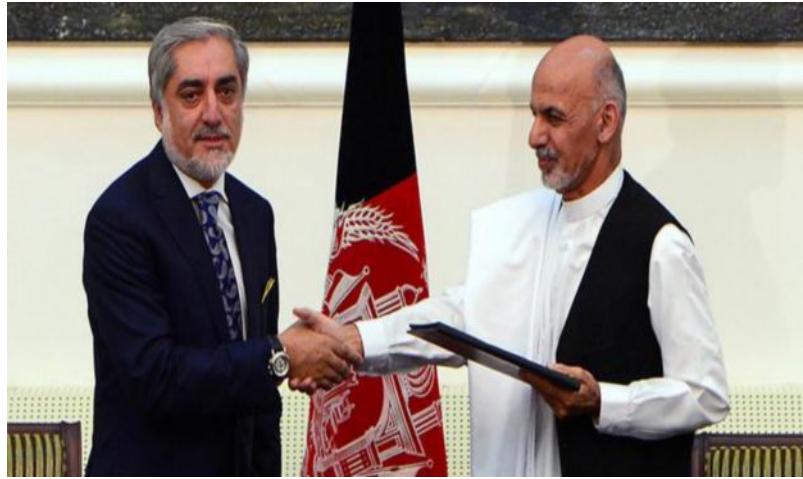
پروسه انتخابات ریاست جمهوری افغانستان پس از حدود شش ماه، با تقسیم قدرت میان دو نامزدی که در دور دوم باهم رقابت کردند، به پایان رسید. اگرچه این انتخابات نتیجه دلپسندی را برای افغان‌ها نداشت، ولی از آنجاییکه طولانی شدن این پروسه و جنجال‌ها میان دو نامزد ریاست جمهوری بر سر قدرت، افغان‌ها را دلسرب و مأیوس کرده بود، از توافق سیاسی آنان به سطح ملی و بین‌المللی استقبال شد.

این توافق سیاسی، کشور را لاقل از یک بحران و کشمکش‌های احتمالی نجات داد و زمینه را برای انتقال مسالمت‌آمیز قدرت مساعد ساخت؛ اما اینکه دو قدرت موازی در پیشبرد امور حکومت با اختلافات و مشکلاتی در آینده روبرو خواهند بود، حالا نگرانی جدی شمرده می‌شود.

رئیس جمهور کرزی نیز در نشست مراسم خدا حافظی با کارمندان دولتی، در آخرین سخنرانی خود به عنوان رئیس جمهور افغانستان، در مشوره‌های خود به حکومت جدید سفارش کرد که در روابط با امریکا و غرب محتاطانه برخورد کند.

اینکه هر دو نامزد تا چه حدی تعهدات خود را در این ترکیب جدید عملی خواهند کرد؟ و حکومت جدید در حال حاضر عمالاً با چه مشکلات و چالش‌ها روبرو است؟ پرسش‌هایی اند که در کنار سائر مسائل در اینجا مورد بحث قرار گرفته‌اند.

نوی حکومت او راتلونکې ننگونې

د تاکنو پر پایله خو تکي

د تاکنو خپلواک کمیسیون پرته له دې چې د رایو د شمېر له مخي بریالي نوماند اعلان کړي، اشرف غني احمدزی د ولسمشر په توګه او ډاکټر عبدالله عبدالله د اجرایوي ریس په توګه اعلان کړل. که دا کمیسیون په رشتیا هم خپلواک و او په هېواد کې تاکنې شوې وي، خلکو رایه ورکړي وه، نوبیا خو دا اعلان ستر شرم او د قوانینو تر پښو لاندې کول وو. د کمیسیون دنده دا وه چې د رایو د شمېر له مخي يو بریالي نوماند اعلان کړي، د سیاسي جورجاري خای د تاکنو کمیسیون نه. تاکنې دې ته نه وايې، چې خلک دې د خپلې خوبنې نوماند ته رایه ورکړي او په پایله کې دې دواړه بریالي شي او هريوې دې په حکومت کې 50 سلنې ونډه ولري.

که خه هم د دواړو تاکنیزو ډلو له خوا په حکومت کې د واک د وېش په تړاو، د هوکړه ليک له لاسلیک سره لېټریټه د لوړې څل لپاره د واک سوله یېز انتقال ته زمينه برابره شوه او په دې توګه هېواد له یوه احتمالي کشمکش خخه وژغورل شو؛ مګر له دې حقیقته سترګې نه شي پتېدلې، چې تاکنیز جنجال ته د افغانستان د اساسی قانون له چوکاته بهر حل لاره ولټول شوه او په پایله کې یې د ملي وحدت تر نامه لاندې حکومت جوړ شو. دا چې د دولت له وسله والو مخالفینو سره د سولې په خبرو کې تل لوړۍ شرط، پر هغوي د اساسی قانون منل وي؛ نوبیا خو بنه دا وه چې په دې جورجاري کې، چې اساسی قانون پکې تر پښو لاندې شو، د ملي وحدت د بنې مراعات لپاره د دولت وسله والو مخالفینو ته هم د ونډې ورکولو هڅه شوې واي.

دا هم د تأسف ور ده، چې د دواړو نوماندانو تر منځ د لاسلیک شوي هوکړه ليک په پای کې د ملګرو ملتونو د استازې "يان کوږیش" او د امریکا د سفیر "جیمز کننګهم" نومونه د شاهدانو یا تضمین کوونکو په حيث لیکلې وو، چې واقعاً د افغانانو لپاره

سترهين دی. د ملګرو ملتونو د استازی نوم که تريوه بريده د توجيه وړوي، خود امریکا د سفير نوم بیا په بشکاره د دې بنودنه کوي، چې افغانستان ازاد نه دی او دا خبرې چې افغانستان یوازې یوه کاذبه ادعا بلل کېدای شي.

لنډمهالي حل لاره؛ د ستونزې پیل که پای؟

افغانستان تل د پرديو له خوا د تپل کېدونکو لنډمهالو حل لارو قرباني شوي او دا خل هم د تاکنو د لانجې د هواري لپاره، له یوې لنډمهالي حل لاري کار واخښتل شو. د ملي وحدت تر نامه لاندي، د پرديو د فشار په پايله کې د دوو تاکنيزو ډلو ترمنځ واک په مساوي ډول ووېشل شو، چې په نتيجه کې به یې له شک پرته خورا کمزوري حکومت جوړې او په دې توګه به د راتلونکو پېنځو کلونو لپاره یو خل بیا د امریکا او لوېدیغ د دسيسو پلي کېدو او په افغانستان کې د ګاونډيانو لاسوهنې ته لار هواره وي.

د تاکنيزې پروسې له لاري د دواړو نوماندانو واک ته رسپدلي په بشکاره د افغانستان د اساسی قانون تر پنسو لاندې کېدل او د یوه ناقانونه حکومت د رامنځته کېدو په معنا دي. د کورنيو او بهرنیو فشارونو په پايله کې د اجرایوی ریاست د خوکی رامنځته کول، هغه پړیکړه د چې دایمي حل لاره نه، بلکې په راتلونکي کې د ستونزو د دوام بنسته اپسندول دي.

له ځینې افغانانو سره لاهم دا تمه شته ده، چې که دواړې ډلي په حکومت کې د خپلمنځي اختلافاتو بشکارنه شي، د دواړو لورو له خوا ورکړل شوي ژمنې به عملې شي، مګر دا بشکاره خبره ده، چې دوه موازي قدرتونه د حکومت چاري په هغه شان چې تمه یې کېده، هېڅکله هم مختنه نشي ورلي او دا هغه حقیقت دي، چې د ملت ترڅنگ به بشایي له اشرف غني احمدزی او عبدالله عبد الله سره هم په دې اوه اندېښې وي؛ څکه دېر داسي موضوعات په مخکې پراته دي، چې په تړاو یې د دوی ترمنځ د تکر احتمال شته دي او دا چې له بریالی او ناكامي ډلي ګډ جور شوي حکومت به خومره وزن ولري؟ او خومره به یې تصميمونه سره شريك وي؟ د راتلونکي په تړاو ناخوابه پونستنه ده.

د نېړۍ په کچه د افغانستان وروستي تاکني، چې یوه تاکنيزه دله وتوانیده د تاکنو پايلې پوره شپږ میاشتې وڅښوي او په پايله کې هم دواړه نوماندان بریالی شي، د یوې نمونې په توګه ثبت شوي او که ولس له دغه حکومت خخه بیا هم خه تمه لري، دا به یوه تېروتنه وي او ملت باید اوس په دې پوه شوي وي، چې د یوې ستري توټئي قرباني او له سترو ازمويښتونو سره مخ دي.

د نوماندانو تر منځ لاسلیک شوي هوکړه لیک له تضادونو سره مل دي، چې په راتلونکي کې به د دواړو لورو تر منځ د ستونزو د دوام لامل وي. د کابینې له جو پېدو نیولې د نورو حکومتي جګپوره او تیتې پوره چارواکو تر ګومارنې پورې به د دواړو ډلو تر منځ ستونزې راولارېږي. د تاکنو د جنجال پای ته رسپدلي، په حقیقت کې د افغانانو پر برخليک د لوړو د یوې ډرامې پای او د بلې پیل دي.

کېدای شي داکتر اشرف غني احمدزی او تاکنیزه دله به يې تر يوه بريده په دې خوبن وي، چې رسمماً د هېواد ولسمشر اعلان شو، خودا به وروسته ورته خرگنده شي، چې د کرزي په خېر به د د لاسونه هم له خولورو تړل شوي وي. که د دواړو نوماندانو په اراده بدګوماني هم ونه کړو، خولې تر لېره دا خرگنده ده چې د اوسيني توافق له مخي جور شوي تركيب، هېواد هېڅکله هم له راتلونکو بدمرغيو نه شي ژغورلي.

موازي جورښتونه

د ولسمشر په توګه د اشرف غني احمدزی تر اعلانولو وروسته نوموري په خپله لوړۍ رسمي وينا کې پر خپلو ژمنو تینګار وکړ او وېي وبل، چې نوي حکومت به موازي جورښتونه له منځه یوسې. د موازي حکومتونو او جورښتونو د تکي هدف، تر ډېره بلخ ولايت او د دغه ولايت زوروکي والي عطامحمد نور وي.

عطامحمد نور د نوماندانو ترمنځ د هوکړه ليک تر لاسلیک کېدو وروسته هم له رسنيو سره په خبرو کې، اشرف غني احمدزی د خلکو د رايوله لاري واک ته رسپدلي ولسمشر ونه باله او وېي وبل چې دی به د ولسمشر د لوري په مراسمو کې ګډون ونه کړي.

خود اشرف غني احمدزی په لوړۍ وينا کې د موازي جورښتونو د له منځه وړلو په تړاو بیا نوموري ويلی، چې د ده لري کول اسانه کار نه دي. ځکه نو داسي بنکاري چې په واک کې د عطامحمد نور د ډلي ۵۰ سلنډه وندې او نور لاملونه به د دې لامل شي، چې اشرف غني احمدزی خپله دا ژمنه پوره نه شي کړا.

د تېږي دورې په پرتله به راتلونکي حکومت له خورا زياتو ننګونو سره مخ وي، له یوې خوا د تېږي دورې ستونزې وریاتې دي چې د پاکستان توغندیز بریدونه او له پاکستان سره روانې ستونزې، د هېواد امنیت او سوله، اداري فساد او نوري تولنیزې ستونزې يې د بېلګې په توګه يادولي شو؛ او له بلي خوا په حکومت کې دنه دوه موازي قدرتونه هغه ستړه ستونزه ده، چې بشایي یونوماند يې هم له امله خپلې ورکړي ژمنې پوره نه شي کړا.

امنيتي تړون

د انتخاباتي لانجي له پای ته رسپدو سره سم، امریکائی چارواکو تر یوې اوونې پوري د افغانستان او امریکا تر منځ د امنیتي تړون د لاسلیک خبره وکړه؛ کوم خه چې په افغانستان او سیمه کې د امریکا د راتلونکو پلانونو او دسیسو د تطبیق لاره پرانیزې.

که دا تپون په هماغه بنه په پتو سترگو لاسليک شي، چې متن يې د ولسمشر کرزي له خوا راغوبنتل شوې مشوري لوبي جرګي ته وړاندي شوي و، دا به د افغانستان د دايمې ستونزو پیلامه وي. په دغه تپون کې د هغو موضوعاتو په تپار، چې ځينې افغانانو يې د لاسليک لپاره دليل ګرڅاوه، له افغانستان سره د هېڅ دول الزامي مرستو ژمنه نه ده شوي.

داسي ګنګوسي شته دي، چې د نوي ولسمشر د لوړې تر مراسمو 24 ساعته وروسته به، د کابل-واشنګټن امنيتي سند لاسليک شي. پر حامد کرزي د دغه سند دنه لاسليک کولو له کبله، په هېواد کې دنه او له هېواده بهر بېلاښ فشارونه وارد شول؛ خو کرزي د امنيتي تپون د لاسليک له کبله د افغانستان راتلونکي بدمرغې درک کړه او د دغه تحميلى او ننګين تپون د لاسليک لومړني شرط يې د سولي د راتګ لپاره د عملی کار پیلول کېښود، کوم خه چې امريكا يې نه غواړي.

خو اوس د تاکنیز جنجال له پای ته رسپدو سملاسي وروسته، ډاکټر عبدالله عبد الله له سی ان ان تېلوپزیون سره په مرکه کې ویلی، چې د ولسمشر د لوړې له مراسمو بوه اوونی وروسته به، د کابل او واشنګټن تر منځ امنيتي سند لاسليک شي؛ له دې وړاندي اشرف غني احمدزی هم د دغه سند له لاسليک سره موافقه بنوදلي؛ خود ولسمشر په توګه د دغه ستر مسؤوليت پر وړاندي سبائي ليټرلې خه ملاحظې ولري؛ څکه د تپون لپاره چمتو شوي متن دا مهال د غالب او مغلوب تر منځ د تپون بنه لري او افغانستان ته هېڅ دول ژمنه نه ده پکې ورکړل شوي؛ مګر ډاکټر عبدالله عبد الله يې په اړه له وخته مخکې خرګندونې کوي، چې د بهرنېو فشارونو بشکارندوې دي.

د افغانستان د تاکنیز بهير بدنامېدل او بيا دومره اورډېدل اصلا د یوه کمزوري او له اختلافاتو ډک حکومت د رامنځته کولو لپاره دسيسه وه، چې په پایله کې به يې امريكا د ولسمشر او اجرایوي ریيس تر منځ له اختلافاتو په ګټې اخېستنې سره، د څلوا ګټو د ترلاسه کولو په لته کې وي.

په راتلونکي حکومت به د دغه سند د اوسنې بنې د لاسليک لپاره فشارونه سملاسي پیل شي؛ خو که د افغانستان راتلونکي په پام کې ونه نیول شي او په پتو سترگو لاسليک شي، همدا به د افغانستان د بدمرغې پیلامه وي.

سوله

د سولي راتګ هم اوس د ټولو افغانانو پر خولو د شعار په توګه ګرځي راګرځي؛ خود سولي پر وړاندي تر ټولو ستر خنډ د امريكا او افغانستان تر منځ د لاسليک کېدونکي امنيتي تپون په چوکات کې دلته پاتې کېدونکي بهرنې سرتېږي دي او په افغانستان کې د امريكا د نظامي حضور له دوام سره د سولي د راتګ شعار د ملت د غولولو په معنا دي.

حامد کرزی د خووم خل لپاره دا خبره په خپله وروستي وينا کې بيا هم تکرار کړه، چې د افغانستان سوله د امریکا او پاکستان په لاس کې ده. دا هغه حقیقت دی، چې اوس تولو افغانانو منلى دی. په ربنتیا هم امریکا د افغانستان د جگړې په دوام کې خپلې ګټې ويني او که یې غوبتني وي، په افغانستان کې د سولې ټینګښت په تېرو کلونو کې هم شونې و.

که خه هم اشرف غني احمدزی افغانانو ته ټینګې ژمنې ورکړې او د ولسمشر په توګه یې په خپله لومړۍ وينا کې هم وویل، چې د دولت له وسله والو مخالفینو سره به یې سوله لومړۍ کار وي او په ډاګه یې کړه، چې سیاسي مسائل باید د سیاسي حل لارو له مخي حل او فصل شي؛ مګر د سولې پر وړاندې د نورو بنسټیزو لاملونو ترڅنګ د حکومت په دنه کې دوه دریئونه هم یو جدي خنډ بلل کېږي. ډاکتر عبدالله عبدالله له سی ان ان سره په وروستي مرکه کې ویلي، چې که وسله وال طالبان جگړې ته دوام ورکړې، نو حکومت هم باید د سولې پر ئای له هنوی سره د جگړې لار غوره کړي.

پیام مشوره‌های حامد کرزی به حکومت جدید

حامد کرزی در روزهای اخیر ریاست جمهوری خود که در مراسم خدا حافظی با کارمندان دولتی در ارگ ریاست جمهوری سخن می‌گفت، با اشاره به چالش‌های آینده در برابر حکومت جدید افغانستان، مشوره‌هایی را بر اساس تجربه سیزده ساله حکومت خود با حکومت آینده کشور شریک ساخت.

هرچند دست حامد کرزی در زمان حکومتش به دلیل توطئه‌های امریکا و غرب بسته بود، ولی با آن هم برخی موقف‌گیری‌های او در سال‌های اخیر ریاست جمهوری‌اش، لااقل نشانگر نارضایتی و ایستادگی وی در مقابل امریکا و غرب بود.

آقای کرزی در آخرین سخنرانی خود به حیث رئیس جمهور افغانستان، یک بار دیگر با انتقاد از سیاست‌های دوگانه امریکا در قبال افغانستان، از حکومت آینده کشور خواست تا در روابط با امریکا و کشورهای غربی محظوظ باشد. به گفته او، امریکا در افغانستان اهداف مشخصی را دنبال می‌کند و به خاطر رسیدن به اهدافش خواهان تامین صلح در افغانستان نیست.

رئیس جمهور کرزی امریکا و پاکستان را مانع اصلی تامین صلح در افغانستان خواند و با اشاره به مداخله پاکستان در امور افغانستان، اظهار داشت که پاکستان در طول سال‌های گذشته تلاش پذیرش خط دیورند از سوی افغانها و تسلط بر سیاست خارجی افغانستان را داشت.

خواستهای پاکستان

حامد کرزی در جریان سخنرانی خود، پاکستان را یک مانع بزرگ در راه صلح افغانستان عنوان نموده به شرط‌های دوگانه جانب پاکستان در پروسه صلح افغانستان، اشاره کرد. با آنکه قضیه خط دیورند تا حدی عادی شده است؛ اما تلاش پاکستان برای کنترول سیاست خارجی افغانستان، یک قضیه بسیار مهم بوده و قابل تجاهل نمی‌باشد.

بدون شک تعامل و مبارزه با سیاست دوگانه پاکستان در قبال افغانستان، کار آسان نیست. پاکستان نیز این سیاست را با همکاری امریکا اختیار نموده است. پس از اعلام اشرف غنی احمدزی به عنوان ریس جمهور منتخب افغانستان، بلافضله نواز شریف نخست وزیر پاکستان به او تبریکی گفت و او را برای سفر به پاکستان دعوت نمود. اما در پشت پرده، نظامیان پاکستانی در همان شب ۱۹ راکت بر ولایت کنر نیز پرتاب کردند که این خود بی‌صلاحیتی نواز شریف در قضیه افغانستان را نشان می‌دهد. حقیقتاً استخبارات نظامی پاکستان (آئی اس آئی) سیاست خارجی پاکستان در قبال کشمیر، هند و افغانستان را میراث خود می‌داند.

ایجاد یک راه کار نیرومند مبارزه با سیاست دشمنانه پاکستان، باید در اولویت‌های کاری رئیس جمهور و حکومت آینده قرار داشته باشد؛ چون در دوره سیزده ساله گذشته سیاست خارجی کشور در قبال پاکستان بسیار ضعیف بوده و اگر به ادامه همان سیاست، بحای اردوی پاکستان به حکومت ملکی تکیه شود، بدون شک افغانستان از شر پاکستان نجات نخواهد یافت.

کشمکش‌هایی که همین حالا در پاکستان جریان دارند و طرفداران عمران خان و طاهر القادری برای برکنار کردن نواز شریف دست به اعتراض زده‌اند، بیشتر تحلیلگران به این نظر اند که از حمایت استخبارات نظامی آن کشور برخوردار اند و از همین‌رو نواز شریف توان مبارزه با آن‌ها را ندارد. بناء حکومت ملکی پاکستان در قضیه صلح افغانستان چه کاری کرده می‌تواند؟! بهتر است حکومت جدید افغانستان از اردوی پاکستان پاسخ صریحی درخواست نماید که آیا در «عمق استراتژیک» پاکستان، بجز این دو خواست عمق دیگری نیز است یا خیر؟ تا پس از آن بربنیاد گفتگو با اردوی پاکستان، مشکل افغانستان با این کشور را، در سطح جهانی مورد مناقشه قرار داده حل نماید. ولی باید به یاد داشت که این همه به تعامل حکومت افغانستان با امریکا نیز بستگی دارند، چون پاکستان به کمک انگلیس و امریکا این سیاست را به پیش می‌برد.

روابط با امریکا و غرب

مشوره‌های حامد کرزی به حکومت جدید، به عنوان کسی که تجربه سیزده ساله روابط نزدیک با امریکا و غرب دارد، سوء نیت‌های آن‌ها در قبال افغانستان برایش نمایان شده و گاه‌گاهی در مقابل آن‌ها موقف‌گیری‌های مخالف نیز داشته است، مشوره‌ای است که اگر حکومت جدید واقعًا به آن توجه نکند، افغان‌ها به وضعیت بدتری نسبت به سیزده سال گذشته خواهند رسید و حسرت کرده‌ها و ناکرده‌های گذشته امریکا و غرب در افغانستان را خواهند خورد.

برای مردم افغانستان واضح شده که امریکا هیچ‌گاه برای قدرتمندی و نیرومندی افغان‌ها کمک نکرده و همیشه زیر کاسه، نیم کاسه‌ای وجود داشته است. کمک‌های امریکا با افغانستان، تنها برای تامین منافع خود شان بود. نیت خصم‌مانه غربی‌ها در قبال زمینه‌سازی برای ادامه اعمال شوم آن‌ها در افغانستان، نیز به همه‌گان روشن است؛ ولی مهم‌تر این است که کشورهای غربی نه تا حال خواهان تامین صلح در افغانستان بودند و نه هم در آینده می‌خواهند تا در افغانستان صلح بیاید.

با آنکه رئیس جمهور جدید نیز از کنفرانس بن ۲۰۰۱ تاکنون در نظام سیاسی و حکومتی کشور دخیل بوده، اما مشوره‌های کرزی را باید هرگز فراموش نکند. هرچند می‌دانیم که موقف‌گیری‌های مخالف و واکنش‌های تند رئیس جمهور کرزی سبب تغییر پالیسی امریکا در قبال افغانستان نشد، پس برای حکومت آینده نیز بسیار مشکل خواهد بود که امریکا را به سیاست صادقانه با افغانستان وادار کند.

رئیس جمهور جدید باید بیاندیشد که چرا پروسه انتخابات تا شش ماه به درازا کشیده شد؟ چرا یک پروسه ملی تا این حد بدنام شد؟ دست‌های پشت پرده را که پروسه انتخابات را به بحران کشانیدند، بشناسد و بداند که چه اهدافی داشتند؟

امریکا، ناتو و کشورهای غربی اهداف خود را با ادامه جنگ در افغانستان دنبال می‌کنند و سخن از همکاری با افغانستان، تنها یک شعار است و بس. اکنون که امریکا از امضای پیمان امنیتی میان افغانستان و امریکا در مدت یک هفته سخن می‌گوید، خودش ثبوت این مدعاست که مقامات افغان به آن‌ها همین قدر ارزش دارند که از طریق آنان برای عملی نمودن پلان‌ها و برنامه‌های خود راهی بگشاید. اگر حکومت جدید به همکاری‌های شعارگوئه امریکا اکتفا نموده و به دسیسه‌های دراز مدت آن‌ها توجه نکند، هیچ‌گاه آنچه را که مردم افغانستان چشم به راه آن است، به دست نخواهد آورد. پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.com

شماره تماس: (+93) 784089590